

Izhaja vsak petek

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4—
pololetna . . . K 2—
četrletna . . . K 1—
posamezna šte. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo; reko-
pisi se ne vračajo.

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 37.

V Ljubljani, 9. avgusta 1918.

Leto XIII.

Domače ognjišče.

Naše delavstvo se še vse premalo zaveda, koliko njegove sreče zavisi od domačega ognjišča. Delavec trpin, ki se cel dan znoji pod težkim delom, ne najde zvečer prijetnejšega oddiha, kot sredi svoje družine. To je višek njegove sreče: za to dela in vztraja. Mož brez družine ne ve, čemu se znoji, dela, dokler se mu ljubi, potem pa ponavadi zaide v slabo družino, se uda pijači in drugim napakam. Saj mu tudi ni zameriti, manjka mu onega blažilnega, vsak dan vnovič delujočega sredstva: družine. Da je družina in njena sreča popolna, potrebuje tudi lastnega ognjišča, lastnega doma. Sicer je v mestih in trgih večji del prebivalstva navezan na tuja stanovanja, vendar to ne spremeni dejstva, da taki družini nečesa manjka in da taka družina ni popolnoma srečna in zadovoljna. Ljubi domek, če ga je tudi le za bobek, je stari in resnični pregovor. Če gledaš, iz katerih vrst se rekrutirajo socialisti in drugi nezadovoljni sloji, tedaj boš prišel do zaključka, da iz najrevnejših slojev, ki živijo v neurejenih razmerah, zelo redko pa iz družin, ki posedujejo, četudi še tako borno kočjo. Možu, ki se je 10, 20, ali več let znojil, da si je pridobil lasten dom, bo težko dopovedati, kako naj bi bil s svojim tovarišem, ki je celo življenje lenaril in pijančeval v socialistični državi na isti stopnji. Na drugi strani je pa ravno tako razumljivo, da mika onega, ki ničesar ne poseduje, ki je vedno preziran in zapostavljen, da bi postal tudi on deležen dobrot te zemlje in da je teorija enakosti in skupnosti imetja zanj jako privlačna. Žal, da se dandanes zelo množi tabor nezadovoljnejšev, kajti razmere postajajo čim dalje bolj neznosne in vsakdo, ki pozna blagoslov reda in miru, zre s strahom, kdaj bo pridrvel orkan, ki bo pometal prah, podrl pa tudi marsikatero koristno, z velikim trudom vzgojeno, drevo. Skrb pametne vlade bi morala biti, da omogoči življenje in obstoj tudi najubožnejšega. Sedaj se pa slišijo pritožbe, drv nisem mogel dobiti niti za denar niti za delo, kmet jih da le za petrolej, sladkor, tobak itd. Vsega tega pa nimam niti zase dovolj — kaj mi preosane drugega kot da grem in si vzamem. Cene živilom in drugim potrebščinam se vsaki dan dvigajo in delavec kmalu ne bo več gospodar svojega želodca. Razne odredbe ti prepovedujejo nakup živil. Seveda te odredbe so

ravno namenjene v tvojo in splošno korist, — pa kaj, ko se ne izpolnjujejo. Kdor bi čakal na to, kar dobi od aprovizacije, bi že davno poginil. Kako čudno se sliši, da se ljudem, ki si s trudom pribore na lastno pest potrebnih živil, ista zapleni. Od aprovizacije ne dobiš, kupiti ne smeš, — kaj ti še preostane? Aprovizacija tukaj, aprovizacija tam, čim več aprovizacij, tem večja zmeda. V tem oziru je le dvoje mogoče: ali poštena razdelitev, ali pa prosta trgovina. Krompirja pridelajo v naši deželi dovolj, a smo ga letos vendarle stradali, — ali se bo letos to ponovilo? Vsaka družina naj bi dobila nakupne karte za celo leto in prosto roko, da si dobi blago sama. Vsak bi raje plačal nekaj dražje kot pa ostal brez blaga, končno bi bil pa vendarle prisiljen plačevati še dražje. Vsakemu kmetu, ki bi oddal gotovo količino pridelkov po določenih cenah, naj bi se zagotovila tudi gotova količina industrijskih izdelkov v zameno ali pa naj bi jih dali delavstvu, da jih zamenja samo. Sedaj se čisto godi, da uganjajo z zamenjanjem le podjetniki umazano kupčijo in na ta način svoje maksimalnim cenam podvržene izdelke dražje zamenjavajo, delavstvo pa pri tem strada. Da se take zlorabe preprečijo, bi moralo pri vsaki taki aprovizaciji delavstvo imeti kontrolo.

Delavci — poročajte nam v teh zadevah!

J. S. Z.

Gorenjsko okrožje J. S. Z.

priredi dne 15. avgusta 1918 veliko delavsko romanje na Brezje. Ob 10. uri dopoldne bo sv. maša in pridiga. Po opravitlu zboruje seja odbora gorenjskega okrožja J. S. Z. Delavci in delavke, ki spadate pod to okrožje, udeležite se tega romanja polnoštevilno, da bo prišla k Mariji Pomagaj velika delavska armada. Kdor more, naj gre peš, drugi s prvim vlakom. Skupine Kranj, Stražišče, Tržič, Javornik in Jesenice skrbite za udeležbo! Vsi prijatelji delavstva: 15. t. m. na Brezje!

Aprovizacija v Stražišču.

Deputacija delavcev pod vodstvom g. kaplana Prebila je bila v ponedeljek tedén pri g. glavarju v Kranju. Glavar je zaenkrat obljubil: 1. Tekom 8 dni dobi občinska aprovizacija v Stražišču ječmenovo moko. 2. Nakazal je občini 500 kg sladkorja, da

se razdeli med one, ki niso pri vojni zvezi, da si s sladkorjem nabavijo potrebnih živil potom zamenjave na deželi. 3. Svetoval jim je, da se obrnejo na komisijonarja za živino, da jim ta preskrbi enega vola. 4. Dejal je, da so pritožbe proti zadružni kot občinski aprovizaciji zelo pogoste in da bo na vsak način tu nekaj vkrenil.

Vsem tovarišem, članom in članicam skupin Kranj in Stražišče! Prostori za seje, sestanke in čitanje v Zadržnem domu v Kranju, savsko predmestje, so skupni za obe skupini. Delavci in delavke, poslužujte se pogosto prilike, da se shajate. Prostori so odprti vsaki dan zvečer od 8. do 10. ure, ob sobotah od 6. do 10. ure in ob nedeljah cel dan. Na razpolago bodo zaenkrat po možnosti sledeči časopisi: Slovenec, Naša Moč, Mladost, Jugoslovan, Domoljub. V začetku ne bo mogoče vedno tako, kot se sklene, a potrpite; sicer je pa na vas ležeče. Čim večkrat boste prišli skupaj, čim bolj se boste med seboj spoznali, tembolj boste uvideli, kako potrebna je delavska solidarnost in organizacija in čutili notranjo potrebo, da razkivate svoje križe in težave sotrpinom, ker le delavec čuti in resnično sočustvuje z delavcem-sobratom. Če boste šli po začetni poti naprej, boste v doglednem času nehote spoznali in priznali, da vaša delavska organizacija ni prazna, lepo doneča beseda, temveč da je faktor, s katerim že računajo meščani, kapitalisti, sploh vsi, s katerim imate opraviti. Ker je pa vsak resničen uspeh odvisen edinole od vaše volje, od vaših dejanj, zato proč z malodušnostjo. Pridobite svojim delavskim rokam in besedam veljave, da ne bodo spoštovali zgolj dela vaših žuljavih rok, temveč tudi vas, kot osebe. Dvignimo glave!

Skupina Kranj. V odborovi seji, dne 28. julija se je sklenilo: 1. Bolniške podpore se bodo izplačevale vsako nedeljo po osmi maši, od 9. do 11. ure v prostorih »Zadržnega doma«, savsko predmestje (1. nadstropje). Vsi oni, ki so že člani ene dveh bolniških blagajn v Kranju, morajo v dokaz svoje bolezní vsako soboto pokazati blagajniku Fr. Slabetu potrdilo bolniške blagajne. Drugi, t. j. ki niso člani bolniške blagajne, naj v dveh dneh naznanijo svojo bolezen zaupniku in sicer oni iz Kranja predsedniku Novaku ali J. Bidovcu, oni iz Primskovega, Gorenj in Rupe Mih. Staretu iz Gorenj, oni iz Čirčič, Hrastja, Vogelj in Vokla Francu Petaču iz Čirčič, oni iz Huj in Klanca pa Ant. Krču iz Huj. Pri

težki so vsi odborniki izrecno poudarjali, da je v korist vseh članov, če se poslužujejo bolniške podpore le v skrajni sili in resnični potrebi. Blagajnik Fr. Slabe in odbornik J. Bidovec sta predlagala, da se vrši najstrožja kontrola. Drugi so zopet izrazili upanje, da že smatra vsak delavec za svojo moralno dolžnost, da se izčrpava blagajne preveč in tako ne slabi naše mlade skupine. 2. Čebelica se ustanovi precej, ko bo začel poslovati konzum. Konzum se otvori, če bodo le vsa zidarska dela končana, začetkom septembra. 3. Veselica obeh skupin v Ljudskem domu je prinesla 600 K čistega dobička; tako odpade 300 K skupini Stražišče, 300 K pa skupini Kranj, s katerim zneskom bo skupina po možnosti krila prve stroške za nabavo stolov in druge najpotrebnejše oprave. 4. Kot rezervni fond za izplačevanje bol. podpor se določi 200 K, kateri znesek se od prispevkov meseca avgusta pridrži in o tem poroča centrali J. S. Z. v Ljubljani.

Delavec in zadruga.

Preroška šala.

Po oprasku sem prišel v Zadružno zvezo: bilo je pred kakimi 10 leti. Rajni dr. Krek je ravno vpeljal novega ravnatelja. Peljal ga je po vseh pisarnah in ga privedel končno do njegove pisarne. Tam je izrekel šaljivo: »Tu ti izročam vse, pa glej, da ne boš napravil končno z menoj kot jež z lisico.« Kaj se je zgodilo nekaj let pozneje? Izriniti našega dr. Kreka sicer niso mogli iz Zadružne zveze, pač pa so razcepili naše zadružništvo in s tem dr. Kreku prizadjali udarce na najobčutljivejšo stran. Ono Zadružno zvezo, ki jo je gojil z vso ljubeznijo in je bila njegov ponos, so okružili in jo razcepili. Kdor časti spomin našega največjega zadrugarja dr. Kreka, bo skušal, da se ta greh popravi.

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

Proti večeru se je pooblačilo nebo s temnimi oblaki: močno dežuje, gosta tema zagrne polja. Dobro znamenje se mi je zdele, ker se je spremenilo vreme; očitno podpira nebo moje nevarno podjetje. Približuje se težko pričakovana polnočna ura. Mati in sestra klečita pred malim križem; poljubim ju, zaprem duplino in odhajam. Precej daleč sem že prišel v temi, ki je podpirala mojo namero, ko zagledam nenadoma v grmovju za seboj dvoje očes, ki sta žareli kakor luč; štrleli ste vame. Prikazen me prestraši, tresem se, ker ne vem, če me opazuje žival ali človek. Obstal nisem, marveč korakam hitro naprej. Od časa do časa se oziram boječe nazaj in vselej se sreča moj pogled z žarečimi očmi v isti daljavi.

Poleg hrastovega grmovja začujem na suhem listju korake zasledujoče me živali; tiho mrmranje me prepriča, da mi dela volk tovarišijo. Vedel sem, da ta zver člo-

Stanovanjska mizerija.

Naša dežela je preplavljena begunskih družin, ki so zasedle vsak prost kotiček, v katerem se more človek naseliti. Marsikje stanujejo begunske družine v vežah, skladiščih in drugih podobnih prostorih. Največ se jih je pa pritisnilo v že itak tesna stanovanja naših delavcev tako, da stanuje po več družin v enem stanovanju. Na drugi strani je pa zasedlo vojaštvo mnogo doslej za stanovanja namenjenih prostorov ter tam naselilo razne vojaške naprave. Tudi vojaki in častniki, ki so tu nastanjeni, so si znali preskrbeti potrebne prostore, tako, da je vsak prostor do skrajnosti izrabljen. Ni ga nobenega praznega prostora, če tudi bi ga hotel plačati z zlatom. Sicer je odpovedna pravica na najnujnejše slučaje omejena, vendar so neizogibni slučaji, ko prideta gospodar in najemnik v take medsebojne odnose, da treba iskati novega stanovanja, katerega pa stranka seveda ne more najti. To je prava stanovanjska mizerija, kakršne naš rod doslej ni poznal. Marsikatera družina išče po več mesecev stanovanja, ne da bi ga mogla dobiti, čas selitve se bliža, pa ne ve kam. Ali naj gre z družino na cesto. Tu je pač slučaj, na katerega bi morala misliti naša vlada in preskrbeti stanovanja za silo. Če se grade barake za vojaštvo, ali bi ne bilo mogoče napraviti tudi nekaj skromnih hišic kot stanovanja za silo. Saj bi se take stavbe obrestovale, ker marsikdo bi rad plačal večjo stanarino, samo, da bi se umaknil iz neljube okolice, da bi imel zase in družino lastno stanovanje — marsikateri gospodar bi pa tudi rad kaj plačal, da bi se iznebil neljubega zbadljivega stanovalca. Samo z omejitvijo odpovedne pravice še ni vse napravljeno, treba je napraviti korak naprej in postaviti kakih 100 hišic za silo, ki bi pozneje služile kot okvir za stalno zgradbo delavskih hišic. Privatnik niti kako društvo tega ne premore, ker manjka tako gradiva kot stavbišča. Vlada ima pa na razpolago pravico razlastitve potrebnega prostora ka-

veka le redkokdaj napade, bodisi da ne pade ali če se hitro ne zasuče. Natančno za to pazim na svojo hojo, v eno roko vzamem svoj lovski nož, v drugo sekuro. Tresem se in ves v strahu korakam tako četrtr ure hoda, a volk ne zapusti svoje sledi; približal se mi je že in slutil sem, da bo šlo morebiti za moje življenje.

Iz gozda nenadoma začujem rjojenje podobno rjoenju, kadar volkovi najdejo konja, a so preslabi, da ga napadejo in kličejo za to pomoči. Moj zasledovalec me zapusti in slišal sem, kako je liki pšica hitro letel k svojim rjovečim tovarišem. Za hip obstanem, sklenem roki in pomolim, ker sem rešen.

Navdan novega poguma grem naprej. Ko pridem k samotni hiši, dobim lestvico na istem prostoru. Na tla položim vsoto denarja, ki je desetkrat presežala vrednost orodja, jo vzamem na ramo in zbežim kakor tat.

O polnoči pridem h kužni hiši. Šel sem nekoliko bolj počasi, da prinesem lestev brez vsakega šuma k zidu. Nekaj časa sem jo nosil na rami, nekaj časa sem plezal z rokami in z nogami in jo vlekel za seboj, dokler nisem z rokami pritpal kamnov zidu. Ubijalci gotovo spe, ker ničesar ne

kor tudi sredstva, da s pomočjo vojaštva in ujetnikov pripravi potreben les in zgradbo. Žal, da vedno in vedno opažamo, da merodajnim faktorjem manjka potrebnih idej, kot smisla in energije za izvedbo nujno potrebnih socialnih naprav. Kdor reši stanovanjsko vprašanje za delavca ugodno, je rešil precejšen del delavskega vprašanja. Može na krov!

Osrednje skladišče jugoslovanskih konzumnih zadrug. To idejo sem našel izraženo v sklepu nekega občnega zbora, ki se je vršil že l. 1901., torej pred 17 leti. Sklep je bil naslovljen na našo Gospodarsko zvezo. Žal, da G. Z. tega klica ni razumela in ga tudi še danes ne razume. Vendar se mi zdi važen ta sklep z dvojnega vidika: prvič so naši zadrugarji že pred 17 leti čutili isto potrebo po močni blagovni centrali, kot jo čutijo v podvojeni meri še danes; drugič se vidi, da je v našem delavstvu že pred 17 leti živela ideja združenja Jugoslovancev, vsaj na gospodarskem polju. Naše mnenje je, da je treba tu nastaviti lopato in napraviti pričetek. Naš rajni blagi dr. Krek je dejansko poskušal oživotvoriti to misel na zadružnem polju, ker je oklepal v svoji Zadružni zvezi tudi dalmatinske in istrske zadruge. Zato ga je tako britko zadel udarec, ki so mu ga prizadjali njegovi protežiranci z razkolom zadružništva. Da krivda, ki so mu jo prizadjali, je velika in škodo tega početja bo čutil cel narod. Osebe in politika, ki jo osebe zastopajo, bo o prvi priliki zginita s površja, — razkol na zadružnem polju bo pa ostal.

Dragoceno priznanje.

V glasilu avstr. milijonarjev »Österr.-ungarische Finanzpresse« smo čitali v članku, ki se peča s spremembo v avstrijskem ministrskem predsedstvu, sledeče velezanimivo priznanje: V sedanji vojski se je poleg socialne demokracije izkazala le še katoliška misel kot ostanek višjega

slišim, ko se bližam njih čuvajnici. Ko lestev trdno stoji, splezam gori in se usedem na zid, tresem se liki šiba na vodi in se tako bojim, da mi srce skraj več ne utripa. Ostrega pogleda gledam na dvorišče, zdi se mi, da se premika v temi senca. Pritajenim glasom vprašam:

»Ali si ti, oče?«

»Sem, Valter,« se oglasi tihi odgovor.

»Počakaj,« nadaljujem, »lestev potegnem čez in pridem, da ti pomorem.«

»Poslušaj Valter,« govori oče, »če prideš ob zidu in ne ostaneš vedno deset korakov od mene proč, se vrnem k svojim tovarišem, če pridem že tudi eno uro od tu. Vzemi si te besede k srcu, če si želiš mojega osvobojenja.«

Ko oče tako govori, potegnem lestev čez zid in jo postavim na dvorišče. Oče spleza po njej, a ko pride že blizu strehe, me prisili, da splezam gotovo daljavo od njega proč; nato se šele usede na zid, potegne sam lestev na drugo stran in spleza na tla. Tiho mu sledim po poti, ki si jo je izbral, da odideva od kužne hiše. Ker sva prišla že precej daleč od kužne hiše in se nama ni bilo več bati pobijalcev, bi bil rad šel k očetu, kar tudi poskušam: ostal je trd in me ni pustil blizu.

političnega človečanstva. Najhujši preobrat reči v Nemčiji še vedno, če tudi le polovičarsko, zavira katoliški grof Hertling. Misel, ki temelji na gospostvu duš, čutnosti mesto materializma, ki gospodari danes, ta svetovni nazor se izkazuje še danes in še posebno. Edina visoka družabna osebnost, ki v resnici ni udeležena v sedanjih vojski in ki počiva nad narodi, je bil papež. On edini ni le stvarjal besed miru, marveč je izvedel tudi važnih praktičnih pogajanj. Katoliški krogi v Švici in v Nizozemski, v Ameriki, v južni Ameriki, v Španki so vedno skušali dobiti mednarodnega stika s svetom duha, kjer so ga surovejše roke raztrgale. Recite, karkoli hočete: celo v Nemčiji je katoliški centrum vedno nastopal za zmanjšanje sovraštva med narodi. In zopet zdaj pripravljajo katoliški krogi v Nizozemski in v Belgiji redni sunek nevtralecev proti vojnemu stanju zvezde sveta.

Te besede morajo vsakega katoličana zelo, zelo razveseliti in to tembolj, ker so jih zapisali ljudje, ki ne stojijo na pozitivnem katoliškem stališču, marveč se zavzemajo za zablode modernega sveta, kakor n. pr. za razporoko.

Vun z našimi pravicami!

Kranj. O aprovizaciji v Kranju so se nam pripovedovale veleznanimive reči. Posebno se slišijo pritožbe, ker ljudi nastavljeni aprovizacije brez vsake potrebe puste predolgo čakati. Več gospodinj je stalo celo pred okrajnim sodnikom, ki jih je ostro obsodil v kazni, ker so kritikovale aprovizacijo v Kranju. Režeži v Kranju, ki jih je seveda veliko, ker režež je takorekoč pač danes vsak, kdor nima vsaj kosčka svoje zemlje, se bridko pritožujejo nad občinsko aprovizacijo, češ da ne skrbi za nje tako, kakor žele, da skrbi za nje.

Stražišče. Zelo mili in rahli opomin v listnici uredništva »Naše Moči« je zalegel. Ubogi naši izstradani ljudje so vsaj nekaj

Ne morem popisati, kako hudo mi je to bilo in koliko sem trpel. Proti očetovi volji sem se mu poskušal približati. Ko je to zapazil, je govoril z menoj tako, da sem se res ustrašil: nič več ni bil to lepo doneči glas mojega očeta, marveč mrmanje, ker mu je vzela bolezen tudi glas.

»Ljubi moj Valter,« mi je rekel, vem, kako trpi tvoje ljubeče srce, ker te ne smem objeti!«

»O, iz grenke čaše pijem!« sem v joku odgovarjal.

»Toda dete moje,« mi je rekel, »ali ne veš, da se okužiš, če se me le malo dotakneš. — Umreti bi moral — sin moj.«

»Oče,« zakličem, »dovoli, da te objamem! Umreti moraš, praviš? Li misliš, da bi mi ne bilo prijetno pretrpeti bolečin in smrti, kakor oče moj? Ni gotovo, da se okužim.«

Glas mojega očeta je postajal bolestenjši, ko je govoril te-le besede:

»Dete moje, ko bi ti videl moj obraz in moje telo, zbežiš. Polno odprtih ran ga pokriva, ki okužujejo. Ni izključeno, da si že vdihal okužljivo strašno kugo v svoje prsi. Kleče te prosim: ne bližaj se mi!«

Oče se res zgrudi na tla in me razpro-

dobili: četrt litra moke na osebo in nekaj sladkorja so dali ljudem. Ljudje so se zgani in to tudi nekaj pomeni, če se režež zave svojih pravic in sam nadzoruje, da dobi, kar mu gre. Odkrito pa povejmo, da s tem, kar je razdelila zdaj občinska aprovizacija režežem navezanim na zaslužek svojih rok, pač še nikakor ne zadošča in ni v nikakih primerih s tem, kar režežu sitarju in sitarici gre po pravici in po postavi. Delavstvu na deželi se morajo urediti aprovizacijske zadeve. Ljudje popolnoma upravičeno vprašujejo, zakaj jim toliko časa niso drugega kakor marmelado delili. Umljivo je, da se slišijo povsod proti aprovizacijam pritožbe, toda ljudje dobe od tistega malega, kar jim gre, le če sami aprovizacijo nadzorujejo in naznanijo pristojni oblasti, kar se jim zdi, da ni prav. Četrt litra moke na osebo in tisti sladkor, ki so ga ljudje na pritisk glavarja v Kranju dobili, je pač bore malo, posebno še, ker toliko mescev moke in sladkorja režež v Stražišču niti poznal ni. Pričakujemo, da bodo odslej aprovizacije pri nas redno poslovale in nam tudi dale to, kar nam gre. Koncem koncev pribijmo žalostno resnico, da se tisti, ki so poklicani za to, da skrbe za nas, svoje dolžnosti niso zavedali, da smo in da še stradamo, dasi morajo poklicani poznati in tudi poznajo našo bedo in našo lakoto.

Sodba zmagovalca pri Aspernu o vojski.

Nadvojvoda Karel, slavni avstrijski vojskovodja, ki je pri Aspernu prvi premagal Napoleona, ni bil samo izvrsten vojskovodja, marveč tudi globok mislec. Zato nas, prijatelje miru, zelo zanima, kako je sodil o vojski. Iz njegovih sodb, ki jih je bil napisal leta 1815 in 1816, posnemamo te-le:

Če imajo moč slabiči in nesposobneži, ki so povrh še leni in lahkomisljeni, se lahko odločijo za vojsko. Sežejo po meču, ker niso dovolj modri in vztrajni, da razvozljajo gordijski voz.

strtih rok prosi, naj »a ubogam. Tresem se skoraj nezavesten, ko oče nadaljuje:

»Valter, ne varaj se z napačno nado. Zapadel sem smrti, ker se je polastila kuga že mojih kosti. Čemu kugi novo žrtev in prepuščati mater in sestro sami svetu? Nisem zapustil kužne hiše z nado, da ozdravim; gonili sta me le ljubezen in želja, da še enkrat vidim od daleč svojo rodbino. Naj me li neprestano muči misel, da prinašam okuženje in smrt v svojo rodbino, da se pasejo moj oči na solzah mojih otrok? O Valter, trpeti moram in umreti, brez tolažbe vaših sladkih objemov, ne da zatisnete oči svojemu umirajočemu očetu. Tako se glasi obsodba, katero je izrekel Gospod nad usodo svojega služabnika.«

Debele solze so mi drle med temi besedami po licih: Plakanje in stokanje sta začetkoma odgovarjala očetu. Nepričakovano mi nekaj neznanega prešine duha, čutim, da mi kri divje vre po žilah: jezno grizem pest, temne misli se mi v glavi zbirajo.

»Kajne Valter,« vpraša oče, »ubogal me boš in se me ne boš dotaknil?«

Moj up se je podvojil, goreč plamen mi žge srce.

Primerjaj uspeh najsrečnejše vojske s sredstvi, ki so se uporabljale za njo, in videl boš, da bi lahko večinoma več lažjim potom in z manjšo silo dosegel.

Vojska, tako pravijo, korenini v naravi, kakor nagnenje k slabemu. Toda, ne premaguje li v neprestanem boju nad zlom čednost? Naj hodijo vladarji druga pota? Naj li ne mislijo to, da se z ukrotitvijo sovražnega nagona izogone vojske, mesto da jo iščejo?

Da dobiš častni mir, ga ponudi sovražniku po vsaki častni zmagi. Če odkloni predlog, si upravičen, da zahtevaš od naroda novih naporov, ki morajo konečno s ponovljenimi zmagami privedi do zaželenega uspeha.

Brena je premagal Kamil, ker ni bil zadovoljen s pridobljenim uspehom, marveč je položil svoj meč na tehtnico in je še več zahteval.

Ko so odpravili pravico pesti, so prenesli zasebne pravice in moči posameznikov vladarjem držav. Zloraba teh pravic in sil z namenom, da ugođe svoji nečimernosti in hlepenja povečavajo, je predvsem povzročila viharje, ki od leta 1788 vznemirjajo Evropo in ki se ne morejo končati popolnoma, dokler ne bodo splošno političnih smeri več prikrtojevali močem, marveč načelom morale, a do te dobe smo 1. januarja 1815. še daleč.

Redkokdaj je slab mir popravila vojska. V vojski si vsak, ki sodeluje, prilašča srečnih dogodkov, nesrečni se vedno navali le enemu samemu.

Pisatelji, ki slave junake nad vse in ki komaj omenjajo vladarje, ki dejansko osrečujejo svoje podanike, ne olajšujejo le, marveč celo povzročujejo izbruh mnogih vojska.

Ko je zasedel po smrti Jožefa II. njegov brat Leopold II. avstrijski prestol, je zaklical: »Dva cesarja bi morala biti, eden za važne, drugi za malenkostne posle.« Od takrat se posli niso samo v Avstriji, marveč v vseh evropskih državah tako pomnožili in zapletli, da nobenemu, ki so mu poverjeni, ne preostaja časa in moči za potrebne, obsežne misli. Naj se li čudimo, ako dobimo ravno med možmi, ki so prosti državne službe, najmodrejše in najprevidnejše, ki potem, zavedajoč se nadvlade stoje vedno v opoziciji proti zaposlencem, če konečno nastopijo iz teme neznani ljudje take sile, ki ji ne morejo v pisarnah osiveli kljubovati?

Ekstremi nikjer toliko ne škodujejo, kolikor v navadah in nagibih vladarjev, ki so poklicani, da združijo, kar si nasprotuje. Vlada, ki rada piše, v viharjih časih ravno tako razdira, kakor vojaštvo mirno življenje in delo državljanov.

Aktualnosti.

Naša Jugoslovanska Strokovna Zveza je sklenila na zadnjem svojem občnem zboru soglasno, naj se nekoliko zvišajo prispevki članov. Ni vredno besede, kolikor znaša to zvišanje, posebno še zato ne, ker dobivajo obenem zdaj vsi člani J. S. Z. obvezno »Našo Moč«, kar bi moralo že zdavnaj biti, ker strokovne organizacije brez strokovnega glasila si niti pravi strokovnjak predstavljati ne more. Jugoslovanska Strokovna Zveza mora gojiti med člani duha vzajemnosti. Med svojimi člani mora ravno v trdih naših hudih časih, ko se grdi nagoni osebne sebičnosti in častihlepja tako razpasujejo med ljudmi, kakor še nikdar ne; gojiti in negovati liki nežna cvetlica duha požrtvovalnosti. Zapisati moram že tolikokrat povedani, zapisani in natisnjeni stavek: »Požrtvovalnosti se učimo pri naših tekmovalcih in načelnih nasprotnikih socialnih demokratih.«

Socialno demokratična »Unija« tekstilnega delavstva je zborovala te dni na svoji glavni skupščini na Dunaju. Na skupščino je poslala tekstilna zveza rdečih (označba rdeči (a, o), naj se ne smatra za zmerjavko, marveč le za kratico daljšega

izraza: socialna demokracija, socialno demokracijski iz Nemčije 2, Ogrska pa enega delegata.

V poročilu načelstva je poudarjal poslanec Hanusch, da je izgubila zveza med vojsko precej članov, a si je tekom zadnjega leta zopet opomogla. Od 40.316 članov v letu 1913 je padlo število članov do konca leta 1914 na 33.235 in je dosegel padec koncem leta 1916 število 24.571 članov. Število članov se je pa pomnožilo l. 1917. na 30.899. Koncem leta 1917. je število zveza 16.127 moških in 14.772 ženskih članic. Število krajnih skupin je padlo od leta 1913 do leta 1917 od 293 na 219, ker so v večjih industrijskih krajih strnili več skupin v enotna upravna telesa. Med vojsko so izvedli 403 mezna gibanja v 1060 obratih; gibanj se je udeležilo 184.358 delavcev in delavk. Plače so se zvišale za okroglo 20 milijonov kron, delovna doba je skrčila vsako leto za poldrug milijon ur.

Navedene številke so sicer zanimive, a glavno, za kar nam gre in nas nad vse zanima, je okolnost, ker so zelo, zelo povišali prispevke. Načelstvo je predlagalo, naj se zvišajo prispevki v prvem razredu od 64 v. na 1 K 20 v., v drugem razredu od 45 v. na 90 v. in v tretjem razredu od 44 vin. na 60 vin. tedensko. Krajnim skupinam ostane od vsakega prispevka 5 v. za izobraževalne in upravne namene in 6 v. za strokovno glasilo. Podpore so: brezposelne v prvi vrsti 18 K 20 vin., v drugi vrsti 14 K in v tretji vrsti 9 K 10 vin. Člani dobivajo podporo do štirih tednov, če so eno leto zraven, do osmih tednov pa, če so pet let plačevali prispevke. Najvišja popotna podpora sme znašati na leto 40 K v prvi in 40 K v drugi vrsti in znaša 4 vin. za km. Zvišane prispevke prično vplačevati 1. oktobra, zvišane prispevke pa izplačevati 1. aprila.

V razpravi so vsi govorniki priporočali, naj se prispevki znatno zvišajo, da bo sposobna Unija za bodoče boje privezati člane, da bodo za boje sposobni.

Razboriti člani J. S. Z. boste sami opazili, kakšni so razločki v zvišanih prispevkih, opazili boste, da mora vplačevati član prispevke celo leto, preden kaj dobi, in da mora plačevati zvišane prispevke 6 mesecev, preden bo upravičen dobivati večjih podpor. Demokratično načelo, ki ga nas je učil dr. Krek, zahteva, naj prihaja vodilna smer od spodaj doli; člani naj vodijo skupinske odbore in ti osrednje načelstvo, zato naj člani medsebojno vzgajajo duha požrtvovalnosti in naj omogočijo »Jugoslovanski Strokovni Zvezi« večjega poleta s tem, da bodo zvišanje prispevkov sami predlagali.

Za bodoče izboljšanje, prijatelji, prijateljice, položaja jugoslovanskega delavstva nam gre. Zadnje čase smo imeli delavskih bojev v Idriji in v Črni. Brez velikih razpoložljivih sredstev trajno gibanje in življenje v strokovnih organizacijah ni mogoče. Za se trdno vem, da bi mogla J. S. Z. izvajati svojih zadač le, ko bi se omejevala zgolj na strokovno delo, črtala bolniške podpore in ohranila brezposelne in popotne podpore za pogrebno podporo. Nekaj let bo še minulo, predno pridemo tako daleč, a pot moramo že tudi zdaj v te namene pripravljati in strokovne orga-

nizacije morajo izboljševati delavstvu takih bolniških podpor, da se ne bodo gnali za nje potom strokovnih organizacij.

× × ×

Hudi sedanji časi: draginja, posledica svetovne vojske, niso samo prisilili delavcev, da krepe in ojačujejo svoje stanovske organizacije, strokovno se organizirajo celo stanovci, o katerih bi kaj takega nihče ne pričakoval, kdor pozna razmere. Vojne razmere so prisilile, da so se v več avstrijskih mestih pričeli organizirati popolnoma po načelih strokovnih organizacij časnikarji. Zanimiva je pri tem združevanju prikazen, ker se organizirajo ne glede na strankino pripadlost prizadetih organiziranih članov in tudi ne na narodnost. Organizacije časnikarjev so obstojale že sicer tudi pred vojsko, toda niso bile toliko strokovnega kolikor stanovskega značaja, nekaki posnetki častniških častnih zborov in so bile namenjene bolj družabnim, kakor pa strokovnim namenom. Zdaj pa snujejo časnikarji prava strokovna društva, ki se razlikujejo od drugih strokovnih organizacij v tem, da si volijo tudi častnih svetov.

Ustanovni zbor strokovne organizacije dunajskih časnikarjev je zboroval dne 19. decembra 191. 380 članov že šteje. — Državna organizacija časnikarjev ima podružnic v Pragi, Libercu, Solnogradu in v Trstu; organizacije se ustanavljajo v Brnu, Moravskih Orlicah in Gradcu. Na Dunaju so se organizirali tudi češki in poljski časnikarji.

Uspehov so organizirani časnikarji dosegli že precej. V Krakovu so stavkali uredniki »Nowe Reforme« meseca januarja 10 dni in dosegli znatno izboljšanje plač, pozneje jim je pa dovolil izdajatelj dr. Doboszynski še 50 odstotno mesečno draginjsko doklado.

Zanimive so zahteve, ki jih je stavil sindikat praških čeških listov in izdajatelj. Zahtevali so sledeče zahteve: 1. Najnižja plača delu pri dnevnikih znašaj mesečno vsaj 600 kron. 2. Članom uredništva, ki dobivajo že plačo nad 600 kron mesečno, naj se ta zviša vsaj za 15 odstotkov. 3. Dovolj naj se nabavni prispevek potrebnih življenskih potrebščin po sledečem ključu, kakor se je to vprašanje rešilo že v uredništvu »Narodne Politike«:

Plačilna stopnja	I.	II.	III.	IV.	V.
K 10.000—14.000	420	660	770	880	990
K 6.400—10.000	380	590	700	810	920
K 4.800—6.400	370	570	680	790	900
K 3.600—4.800	350	470	560	650	740
K 2.800—3.600	300	380	470	560	650
K 2.200—2.800	300	320	410	500	590
K 1.600—2.200	300	300	350	440	530

I. Samci in vdovci brez otrok. II. Oženjeni brez otrok, vdovci z enim otrokom. III. Oženjeni z 1 ali 2 otroci, vdovci s 2 do 3 otroci. IV. Oženjeni s 3 do 4 otroci, vdovci s 4 do 5 otroci. V. Oženjeni s 5 in več otroci, vdovci s 6 in več otroci. Nabavni prispevki v tej višini se plačujejo trikrat na leto: aprila, avgusta in decembra.

Tem zahtevam so ugodili v Pragi malone vsi češki časopisi; prej že so pa ugodili ravno takim zahtevkom nemški v Pragi izhajajoči časopisi.

Slovenski delavci, delavke! Vi vidite, da uvidevajo potrebo strokovnih organizacij pripadniki stanov in zahtevajo strokovno organizirani izboljšani tudi taki, ki imajo letnih plač 10.000—14.000 kron. Za to poskrbite, da se vrste v J. S. Z. organiziranega delavstva še močnejše strnejo in pomnože.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc**.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovanski Strokovni Zvezi! Širite „Našo Moč“!

Surbenje, garje, lišaj, hraste. Najzanesljiveše sredstvo proti temu je „**PARATOL**“ domače mazilo. Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5—dvojni lonček K 9.—**PARATOL-PRASEK** varuje občutljivo kožo. Skatija K 3.— Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri **PARATOL delavnici lekarnarja ULMER** Budapešta VII-21. Rózsa-utca 21.

Ustanov. 1. 1893.

Ustanov. 1. 1893.

UZAJEMNO PODPORN DRUŠTVO LJUBLJANI
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 $\frac{1}{2}$, 15 ali 22 $\frac{1}{2}$ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih. Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v **Ljubljani, Kongresni trg št. 19**, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ ‰.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani
ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino
na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.